

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه حکیم سنواری

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی گرایش مترجمی

گامی به سوی ترجمه ادبی

استاد راهنما :

دکتر عباس گنجعلی

استاد مشاور:

دکتر حسین شمس آبادی

پژوهشگر:

مهین باقری مطلق

مهر ۱۳۹۳

دانشگاه حکیم سبزواری

بسمه تعالی

شماره :

تاریخ :

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با تلاوت آیاتی چند از کلام ... مجید جلسه دفاع از پایان نامه خانم مهین باقری مطلق دانشجوی رشته زبان و ادبیات عربی (مترجمی) با عنوان گامی به سوی ترجمه ادبی

در ساعت ۱۶-۱۴ مورخه ۱۳۹۳/۷/۷ در محل دانشکده الهیات و معارف اسلامی تشکیل گردید. پس از استماع گزارش ارائه شده توسط دانشجو و استاد راهنما هیات داوران و حاضران سئوالاتی را مطرح و نامبرده مهین باقری مطلق به دفاع از موضوع پرداخت و به سئوالات آنها پاسخ گفت. سپس پایان نامه توسط هیات داوران مورد ارزشیابی قرار گرفت و نمره ۱۷،۷۵ برابر درجه ~~خوب~~ برای آن تعیین گردید. به این ترتیب ضمن تصویب پایان نامه مزبور از این تاریخ خانم مهین باقری مطلق به عنوان کارشناس ارشد در رشته زبان و ادبیات عربی (مترجمی) شناخته می شود.

ردیف	اعضاء هیات داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضا
۱	استاد راهنما	عباس گنجعلی	استادیار	
۲	استاد مشاور	حسین شمس آبادی	دانشیار	
۳	استاد داور	سید مهدی نوری	استادیار	
۴	نماینده تحصیلات تکمیلی	مصطفی مهدوی آرا	استادیار	

نام و نام خانوادگی و امضای مدیر گروه

رونوشت

- ۱- معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه جهت اطلاع
- ۲- معاونت پژوهشی دانشگاه جهت اطلاع
- ۳- آموزش دانشکده الهیات و معارف اسلامی جهت درج در پرونده دانشجو
- ۴- دانشجو

سوگند نامه دانش آموختگان دانشگاه تربیت معلم سبزواری

کزین برتر اندیشه بر نگذرد

به نام خداوند جان و خرد

اینک که به خواست آفریدگار پاک ، کوشش خویش و بهره گیری از دانش استادان و سرمایه های مادی و معنوی این مرز و بوم، توشه ای از دانش و خرد گردآورده ام، در پیشگاه خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که در به کارگیری دانش خویش، همواره بر راه راست و درست گام بردارم. خداوند بزرگ، شما شاهدان، دانشجویان و دیگر حاضران را به عنوان داورانی امین گواه می گیرم که از همه دانش و توان خود برای گسترش مرزهای دانش بهره گیرم و از هیچ کوششی برای تبدیل جهان به جایی بهتر برای زیستن، دریغ نورزم. پیمان می بندم که همواره کرامت انسانی را در نظر داشته باشم و هموعان خود را در هر زمان و مکان تا سر حد امکان یاری دهم. سوگند می خورم که در به کارگیری دانش خویش به کاری که با راه و رسم انسانی، آیین پرهیزگاری، شرافت و اصول اخلاقی برخاسته از ادیان بزرگ الهی، به ویژه دین مبین اسلام، مبادت دارد دست نیازم. همچنین در سایه اصول جهان شمول انسانی و اسلامی، پیمان می بندم از هیچ کوششی برای آبادانی و سرافرازی میهن و هم میهنانم فروگذاری نکنم و خداوند بزرگ را به یاری طلبم تا همواره در پیشگاه او و در برابر وجدان بیدار خویش و ملت سرافراز ، بر این پیمان تا ابد استوار بمانم.

مهین باقری مطلق

تاییدیه‌ی صحت و اصالت نتایج

بسمه تعالی

اینجانب مهین باقری مطلق به شماره دانشجویی ۹۰۱۳۴۶۲۱۱۹ رشته زبان و ادبیات عربی مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد تأیید می‌نمایم که کلیه نتایج این پایان‌نامه حاصل کار اینجانب و بدون هرگونه دخل و تصرف و موارد نسخه برداری شده از آثار دیگران را با ذکر کامل مشخصات منبع ذکر کرده‌ام در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان . قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی ضوابط و مقررات آموزشی پژوهشی و انضباطی ...) با اینجانب رفتار خواهد شد. و حق هرگونه اعتراض در خصوص احقاق حقوق مکتسب و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می‌نمایم. در ضمن مسئولیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذیصلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده اینجانب خواهد بود و دانشگاه هیچ‌گونه مسئولیتی در این خصوص نخواهد داشت .

مهین باقری مطلق

۱۳۹۳/۷/۱۴

سپاس

سپاس خدای را که سزاوار سپاسگزاری است،
عیب‌ها و نقص‌هایم را چون معلمی زبده تاب می‌آرد و روی بر نمی‌تابد،
مهربانی که مرا سوی مقصدی والا و نامعلوم می‌خواند،
و به من امیدوار است، آن‌گاه که از خود ناامیدم.
او که سایه مهرش را در دستان فرشتگانی چون
مادر، پدر و معلمان دلسوز و مهربان،
بر سرم افکند و سپاسگزاریشان بر من فرض کرد.
سپاس از تمامی فرشتگان زندگیم.

دانشگاه حکیم سبزواری

فرم چکیده‌ی پایان‌نامه‌ی دوره‌ی تحصیلات تکمیلی

مدیریت تحصیلات تکمیلی

نام خانوادگی دانشجو: باقری مطلق	نام: مهین	ش دانشجویی: ۹۰۱۳۴۶۲۱۱۹
استاد راهنما: دکتر عباس گنجعلی	استاد مشاور: دکتر حسین شمس‌آبادی	
دانشکده: الهیات و معارف اسلامی	رشته: زبان و ادبیات عربی	گرایش: مترجمی
مقطع: کارشناسی ارشد	تاریخ دفاع: ۹۳/۷/۷	تعداد صفحات: ۱۴۵

عنوان پایان‌نامه: گامی به سوی ترجمه ادبی

کلیدواژه‌ها: ترجمه، ادبیات، ترجمه‌محوری، عناصر درونی، عناصر بیرونی، متون ادبی.

چکیده

ترجمه ادبی از دشوارترین انواع ترجمه‌هاست که بسیاری آن را ناممکن دانسته‌اند و گاه با همین پیشینه فکری از انجام آن منصرف شده‌اند. در این مجال کوشیده‌ایم در گام نخست مهمترین انواع و دسته‌بندی‌های ترجمه را واکاوی کنیم و از بین آن‌ها بهترین روشی که ما را به اهداف ترجمه ادبی نزدیک می‌سازد برگزینیم. در لابه‌لای این کنکاش به طور همزمان در مورد خاستگاه نظریه «ترجمه‌ناپذیر بودن ادبیات» گفتگو می‌کنیم و به اصلاح پشتوانه‌های فکری این نظریه می‌پردازیم تا از این رهگذر فرصتی برای مطرح کردن پژوهشی با عنوان «گامی به سوی ترجمه ادبی» بیابیم.

در گام بعدی و در فصل دوم این اثر، به‌طور ویژه به ترجمه ادبی پرداخته‌ایم، نخست شناخت آن و راهکارهایش را در شناخت عناصر مؤثر در ادبی‌شدن متن و ترجمه، جست‌ایم، عناصر را نیز به دو بخش عناصر درونی و بیرونی دسته‌بندی کرده، هربخش را در قسمت‌های متعدد بیان کرده‌ایم. سپس در بخشی با نام «شیوه ترجمه در برخی از انواع متون ادبی» به صورت مختصر و مفید روش‌هایی ویژه این متون پیشنهاد شده‌است.

در پایان (فصل سوم) گلچینی از متون ادبی را ترجمه کرده‌ایم و راهکارهای پیشنهادی خود را -که در فصل‌های گذشته بیان شد-، به میزان گنجایش متن به‌کار بسته‌ایم.

امضای استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه

۱	کلیات پژوهش.....
۲	پیش‌گفتار.....
۴	بیان مسأله.....
۵	پرسش‌های پژوهش.....
۵	فرضیه پژوهش.....
۵	پیشینه پژوهش.....
۷	ضرورت پژوهش.....
۸	روش پژوهش.....
۱۰	فصل نخست: ترجمه ادبی و انتخاب روش مناسبی برای آن در مسیر تحلیل.....
۱۱	۱-۱- رسالت و وجوب ترجمه.....
۱۲	۱-۲- انواع ترجمه.....
۱۲	۱-۲-۱- ترجمه تحت‌اللفظی.....
۱۳	۱-۲-۲- ترجمه دقیق و روان.....
۱۴	۱-۲-۳- ترجمه آزاد.....

- ۱-۳- انواع ترجمه از دید یاکوبسن ۱۴
- ۱-۳-۱- ترجمه درون‌زبانی ۱۵
- ۱-۳-۲- ترجمه بین‌زبانی یا برون‌زبانی ۱۵
- ۱-۳-۳- ترجمه بین‌نشانه‌ای ۱۵
- ۱-۴- انواع ترجمه از دید نیومارک ۱۵
- ۱-۴-۱- ترجمه معنایی ۱۶
- ۱-۴-۲- ترجمه ارتباطی ۱۶
- ۱-۵- ترجمه محوری ۱۸
- ۱-۶- انواع متن ۲۰
- ۱-۷- متون توصیفی ۲۰
- ۱-۷-۱- ترجمه متون توصیفی ۲۱
- ۱-۸- ترجمه ادبی ۲۱
- ۱-۹- نقش‌های متن ۲۵
- ۱-۹-۱- خبررسانی ۲۶
- ۱-۹-۲- خودگویی ۲۶
- ۱-۹-۳- زیبایی‌شناسی ۲۶

۲۶ ۱-۹-۴- سخن‌گشایی
۲۶ ۱-۱۰-۱- شرایط یک مترجم ادبی
۲۸ فصل دوم: ترجمه ادبی عناصر و راه‌کارها
۲۹ ۲-۱- عناصر متن ادبی (توصیفی)
۲۹ ۲-۱-۱- عناصر بیرونی
۲۹ ۲-۱-۱-۱- سبک ادبی
۳۲ ۲-۱-۱-۲- سبک نویسنده
۳۴ ۲-۱-۱-۲- روح و احساس نویسنده
۳۵ ۲-۱-۱-۳- مخاطب سبک ادبی
۳۷ ۲-۱-۱-۴- انگیزه خواننده
۳۸ ۲-۱-۱-۵- زبان متن
۳۹ ۲-۱-۱-۶- گونه‌زبانی
۴۱ ۲-۱-۱-۷- انسجام متنی یا روان بودن
۴۲ ۲-۱-۲- عناصر درونی
۴۲ ۲-۱-۲- تعیین دقیق واحد ترجمه
۴۴ ۲-۱-۲-۱- جملات طولانی و متداخل

- ۴۵ ۲-۱-۲-۱-۲- جملة‌های پایه و پیرو.
- ۴۵ ۳-۱-۲-۱-۲- تقدیم و تأخیر جمله‌ها.
- ۴۶ ۲-۲-۱-۲- واژگان.
- ۴۶ ۱-۲-۲-۱-۲- فرهنگ لغت.
- ۴۹ ۲-۲-۲-۱-۲- معادل‌گزینی.
- ۴۹ ۱-۲-۲-۲-۱-۲- گزینش معادل آشنا.
- ۵۲ ۲-۲-۲-۲-۱-۲- اشتراک لفظی.
- ۵۲ ۱-۲-۲-۲-۲-۱-۲- اهمیت اشتراک لفظی.
- ۵۳ ۲-۲-۲-۲-۲-۱-۲- علل پیدایش اشتراک لفظی.
- ۵۴ ۳-۲-۲-۲-۱-۲- ایجاز در معادل‌گزینی.
- ۵۵ ۴-۲-۲-۲-۱-۲- وسعت معنایی واژگان.
- ۵۵ ۵-۲-۲-۲-۱-۲- ترجمه اسامی خاص.
- ۵۷ ۶-۲-۲-۲-۱-۲- شدت و ضعف معنایی واژگان.
- ۵۷ ۷-۲-۲-۲-۱-۲- مفهوم ثانوی واژگان.
- ۵۸ ۸-۲-۲-۲-۱-۲- پشتوانه فرهنگی واژگان.
- ۵۸ ۹-۲-۲-۲-۱-۲- سره‌گزینی.

- ۵۹۱-۲-۲-۲-۲-۱-۹-۱- بازشناسی واژگان فارسی
- ۶۲۱-۲-۲-۲-۲-۱۰- همشینی واژگان
- ۶۴۱-۲-۲-۲-۲-۱۱- همایندی واژگان
- ۶۵۱-۲-۲-۲-۲-۱۲- بار عاطفی واژگان
- ۶۶۱-۲-۲-۲-۲-۱۳- ذوق و عرف عام
- ۶۶۱-۲-۲-۲-۲-۱۳- سبکی واژگان
- ۶۷۱-۲-۲-۲-۲-۱۳- ادب در انتخاب واژگان
- ۷۰۱-۲-۳- جمله و ترکیب
- ۷۰۱-۲-۳- تغییر زمان جمله
- ۷۱۱-۲-۳- تکرار در عربی و فارسی
- ۷۱۱-۲-۳- حذف و اضافه
- ۷۴۱-۲-۳-۳-۱- افزودن بی جا
- ۷۶۱-۲-۳-۳-۲- افزودن ضروری
- ۷۷۱-۲-۳-۳-۳- حذف ضروری
- ۷۹۱-۲-۳-۴- ایجاز و استعاره
- ۸۰۱-۲-۳-۴-۱- ترجمه اسم در معنای استعاری

- ۲-۱-۲-۳-۴-۲- اختلاف در کاربرد استعاری اسم‌ها ۸۳
- ۲-۱-۲-۳-۵- ترجمه ضرب‌المثل و کنایه ۸۳
- ۲-۱-۲-۳-۵-۱- ضرب‌المثل‌ها ۸۳
- ۲-۱-۲-۳-۵-۲- کنایه‌ها ۸۶
- ۲-۱-۲-۳-۵-۳- روش کلی و نهایی پیشنهادی در ترجمه ضرب‌المثل‌ها و کنایه‌ها ۸۸
- ۲-۱-۲-۳-۶- ترجمه صفت و موصوف ۸۹
- ۲-۱-۲-۳-۶-۱- ترجمه تحت‌اللفظی جملات وصفی ۹۰
- ۲-۱-۲-۳-۶-۲- زمان فعل جملات وصفی ۹۱
- ۲-۱-۲-۳-۶-۳- ترکیب‌های وصفی اضافی ۹۲
- ۲-۱-۲-۳-۶-۴- صفت تفضیلی و عالی ۹۳
- ۲-۱-۲-۳-۶-۵- موصوف و صفت مقلوب ۹۴
- ۲-۱-۲-۳-۶-۶- صفت و موصوف به صورت اسم منسوب ۹۴
- ۲-۲- شیوه ترجمه در برخی از انواع متون ادبی ۹۵
- ۲-۲-۱- متون داستانی و نمایشنامه‌ای ۹۵
- ۲-۲-۱-۱- اهمیت سبک نویسنده در متون داستانی ۹۷
- ۲-۲-۱-۲- ویژگی‌های زبان عامیانه و محاوره ۹۷

- ۹۹.....۳-۱-۲-۲- ترجمه فعل گذشته در متن‌های داستانی
- ۹۹.....۴-۱-۲-۲- معنای «که» با استفاده از «ما إن...حتی» و «لم یکد...حتی»
- ۹۹.....۲-۲-۲- متون کهن
- ۱۰۰.....۱-۲-۲-۲- ترجمه عنوان اثر
- ۱۰۱.....۲-۲-۲-۲- پرهیز از سره‌نویسی و عربی‌زدایی
- ۱۰۲.....۳-۲-۲-۲- واژگان مشترک
- ۱۰۴.....۴-۲-۲-۲- افعال عربی به‌کار رفته در فارسی
- ۱۰۶.....۵-۲-۲-۲- اسم‌های تنوین‌دار فارسی
- ۱۰۷.....۶-۲-۲-۲- واژگان ناآشنای قدیمی
- ۱۰۸.....۷-۲-۲-۲- نقل قول
- ۱۰۸.....۱-۷-۲-۲-۲- نقل قول مستقیم
- ۱۱۰.....۲-۷-۲-۲-۲- نقل قول غیرمستقیم
- ۱۱۱.....۸-۲-۲-۲- فعل‌های دعایی
- ۱۱۱.....۹-۲-۲-۲- مضارع ساده یا بسیط
- ۱۱۲.....۱۰-۲-۲-۲- ماضی ساده
- ۱۱۲.....۱۱-۲-۲-۲- ماضی استمراری

- ۱۱۳..... نهی..... ۱۲-۲-۲-۲
- ۱۱۴..... مفعول مطلق..... ۱۳-۲-۲-۲
- ۱۱۵..... ذکر فاعل در جملات مجهول..... ۱۴-۲-۲-۲
- ۱۱۵..... تغییر موقعیت فاعل و مفعول..... ۱۵-۲-۲-۲
- ۱۱۶..... صفت تفضیلی و عالی..... ۱۶-۲-۲-۲
- ۱۱۷..... متون شعری..... ۳-۲-۲
- ۱۱۷..... روش‌های ترجمه شعری..... ۱-۳-۲-۲
- ۱۱۷..... ترجمه شعر به نثر و شعر..... ۱-۱-۳-۲-۲
- ۱۱۹..... ترجمه نثر به شعر..... ۲-۱-۳-۲-۲
- ۱۲۲..... محدودیت‌های ترجمه شعری..... ۲-۳-۲-۲
- ۱۲۲..... محدودیت وزن، قافیه و موسیقی درونی..... ۱-۲-۳-۲-۲
- ۱۲۴..... محدودیت در انتقال صنایع ادبی..... ۲-۲-۳-۲-۲
- ۱۲۴..... نیایش‌نامه‌ها..... ۴-۲-۲
- ۱۲۸..... فعل‌های دعایی..... ۱-۴-۲-۲
- ۱۲۸..... منادای غایب..... ۲-۴-۲-۲
- ۱۳۰..... منادای اسم فاعل..... ۳-۴-۲-۲

۱۳۰.....۲-۲-۴-۴- منادای مندوب.....

۱۳۲.....۲-۲-۴-۵- استغاثه.....

۱۳۴..... فصل سوم: ترجمه ادبی در کاربرد.....

۱۳۵..... - لا تسألی.....

۱۳۶..... - الأجنحة المتكسرة-بحيرة النار.....

۱۳۷..... - ميلاد الكلمات.....

۱۳۸..... - مِنْ مَسْرَحِيَّةِ زَقَاقِ الْمِدَقِّ.....

۱۳۹..... - ابتسامه و دمه.....

۱۴۰..... - المساء.....

۱۴۱..... نتیجه.....

۱۴۲..... فهرست منابع.....

۱۴۵..... چکیده انگلیسی.....

کلیات پژوهش

پیش‌گفتار

«ترجمه، بازگردان و درآوردن متنی از حوزه‌ی یک فرهنگ به فرهنگی دیگر، یک کار سخت و سنگین فکریست» (حدادی، ۱۳۷۵: ۱۰۹) چه رسد که آن ترجمه ادبی هم باشد.

متون ادبی دارای ویژگی‌هایی هستند که گاه آن‌ها را تبدیل به متونی ترجمه‌ناپذیر می‌کند. ولتر در اثر خود به نام «رساله‌ای در باب شعر حماسی» می‌گوید: «ترجمه‌ها، به نقصان‌ها و زشتی‌های یک اثر ادبی می‌افزایند و از زیبایی‌های آن می‌کاهند» (به نقل از دامادی، ۱۳۷۳: ۵۹) در این میان «شعر به لحاظ کاربرد مجازی زبان و صناعات کلامی و معنوی در ارائه مکنونات عاطفی و عقلی بشر و به دلیل حساسیت و شکنندگی زیاد، در ترجمه، بسیار آسیب‌پذیرتر از انواع ادبی است. علی‌رغم کثرت ترجمه‌های شعر به فارسی یا برعکس، کمتر اثری توانسته است در حد ترجمه انگلیسی رباعیات خیام توسط ادوارد فیتز جرالده (۱۸۰۹-۱۸۸۳) یا ترجمه آلمانی حافظ توسط گوته (۱۷۴۹-۱۸۳۲) اقبال عام بیابد.

عدم توفیق در این نوع ترجمه در مقایسه با آثار مکتوب ادبی و غیرادبی، از یک سو متوجه عدم درک صحیح فضای فکری و شیوه و سبک شاعر توسط مترجم است و از سوی دیگر به ویژگی زبان در شعر مربوط می‌شود، چراکه در شعر، زبان به کمال تشخیص، حیات و استقلال می‌رسد. بنابراین در ترجمه شعر، شناخت الفاظ نخستین مرتبه از مراتب چندگانه‌ای است که تا بی‌نهایت

تخیل و اندیشه گسترده است و ناتوانی مترجم در درک و دستیابی به هریک از این مراتب، لطمه‌ای سنگین بر اعتبار ترجمه و به حیات شعر وارد می‌کند» (داد، ۱۳۷۳: ۳۱).

یک مترجم ادبی کار دشوارتری را نسبت به نویسنده اثر دارد زیرا نویسنده، آزاد است تا اندیشه‌ها و احساسات خویش را در هر قالبی که به او الهام شود ریخته، از هر نوع زیبایی‌های بیانی که می‌پسندد و مناسب می‌داند بهره‌برد ولی مترجم همین اثر باید ابتدا بنشیند و تمام آن اثر و شخصیت صاحب‌اثر را واکاوی کند تا به احساس و افکاری که بر نویسنده گذشته است دست‌یابد سپس آن‌ها را در قالبی بریزد تا همان افکار، احساسات، زیبایی‌ها و اثرگذاری را که متن در زبان مبدأ ایجاد کرده- است، ترجمه در زبان مقصد بوجود آورد و این کار بس سخت و هنرمندانه‌ایست.

ترجمه به‌خودی‌خود مشکلات بسیاری بر سر راه کمال مطلوب خویش دارد حالا «اگر سفارش ترجمه یک غزل حافظ را به انگلیسی دریافت کنیم چه می‌شود؟ مثلاً وقتی در غزل معروف «اگر آن ترک شیرازی...» به این بیت برسیم:

فغان کین لولیان شوخ شیرین کارِ شهر آشوب چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

چه باید بکنیم؟... حال، مترجم بیچاره چطور این شعر را به انگلیسی (یا زبان دیگری) برگرداند که هم دقت داشته باشد و هم پیش‌پافتاده نشود، هم ابهام آن باقی بماند و هم موسیقی کلام آن بازسازی شود؟ غیرممکن است! و ترجمه‌ناپذیری یعنی همین. مترجم ماهر هرچه بکند، باز یک یا چند عنصر از کلام یا روح کلام حافظ جامی‌ماند و به مقصد نمی‌رسد، و لابد به این حساب خائن است. برای نجات از مخمصه، نابغه‌ای لازم است که بیاید و به دلخواه خود از مسیر ترجمه آزاد، شعری در زبان مقصد بسراید که از حافظ الهام گرفته باشد.» (امامی، ۱۳۷۲: ۲۳۲ با تلخیص).

اگر مترجم اثر ادبی به همان درک، اندیشه، تصویر و احساسی که نویسنده اثر داشته است دست-یابد و همچنین دارای استعدادی در اندازه‌های نویسنده باشد، امانتدار بوده و آداب و روش ترجمه صحیح را بداند و به آن‌ها متعهد باشد، آن‌گاه متن ادبی و ترجمه ادبی آن مانند دو تابلوی نقاشی زیبا از یک تصویر خواهند بود که هر دو، بیننده را به یک اندازه از احساس و تفکر سرشار می‌کنند و به یک مقصد می‌رسانند، همچون نگریستن به یک منظره زیبا از دو پنجره مشابه، هر دو یک پیام را می-

رسانند و در ما تأثیری مشابه می‌گذارند و این نیست جز همان تعریف و انتظاری که از ترجمه می‌رود چنان‌که گفته‌اند: «ترجمه تلاشی است برای رساندن اندیشه و انگیزه نویسنده یا گوینده سخنی از زبان مبدأ به زبان مقصد، با آگاهی از این اندیشه و انگیزه و با رعایت امانت تا آنجا که متن ترجمه شده همان تأثیری را که متن اصلی در زبان مبدأ داشته‌است، در زبان مقصد بگذارد» (شمس‌آبادی، ۱۳۸۸: ۱۴).

بیان مسأله

ترجمه عبارت است از برگردان نوشته یا گفته‌ای از زبانی (زبان مبدأ) به زبان دیگر (زبان مقصد). ترجمه از دیرباز یکی از راه‌های انتقال اندیشه و احساس و روشی برای دادوستد فرهنگی بین ملت‌ها بوده است و در دنیای کنونی که به تعبیری عصر اطلاعات است، نیاز به ترجمه، ملموس‌تر می‌نماید.

ترجمه بر خلاف آنچه به نظر می‌رسد کاری سخت و طاقت‌فرساست که از عهده هر کس بر نمی‌آید و در «پستی و بلندی‌های ترجمه» است که مترجم خوب، هنر خود را نشان می‌دهد. از آنجا که کلام در سخن ادبی به اوج خود می‌رسد و تمام هنرهای کلامی بشر در ادبیات نمود می‌یابد، ترجمه ادبی سخت‌ترین انواع ترجمه شمرده شده است؛ چرا که گاه چنان انباشته از تشبیه‌ها، ایجازها و صور خیال می‌شود که ترجمه آن ناممکن به نظر می‌آید؛ زیرا کارکرد ترجمه در انتقال صورت و معنی است و ادبیات یک ملت آکنده از پیچیده‌ترین معانی و صورت‌های هنری است، که شناخت آن و سپس انتقال هر دو از زبانی به زبان دیگر آن‌گونه که به صورت و معنی خدشه‌ای نرسد کاری بس دشوار است و در میان انواع ادبی، این دشواری در شعر به اوج خود می‌رسد.

بدین ترتیب ما بر آن شدیم که کندوکاوی در ترجمه متون ادبی و روش‌هایش انجام داده و در حد ممکن و در توان خود راه‌کارهایی برای آن بیابیم تا گامی در این راه باشد و گام‌های دیگر در این مسیر، رهروان را تا مقصد نهایی رهنمون شود. ما می‌خواهیم بدانیم که چه کنیم تا ترجمه ادبی مانند ترجمه‌های دیگر روان باشد، صنایع ادبی، وزن، قافیه و آهنگ در آن حفظ شود و چگونه و از چه راهی می‌توان معنی و صورت را از زبان مبدأ به زبان مقصد رساند تا ترجمه یک متن، تأثیری همانند خود متن داشته باشد.